

Regionale academische
OPLEIDINGSSCHOOL
WEST-FRIESLAND

Opleidingsplan ROWF
versie 2021

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1.	Leeswijzer.....	4
1.2.	Gebruik van het Opleidingsplan.....	4
2.	De lerende leraar	5
2.1.	Visie op samen opleiden – hoe we studenten opleiden tot bekwame leraren.....	5
2.2.	Visie op Inductie - hoe we startende leraren de eerst drie jaar van hun carrière begeleiden-.....	8
3.	Leeromgeving.....	9
3.1.	Het opleidingsprogramma Samen opleiden - hoe we studenten opleiden tot bekwame leraren.....	9
3.1.1.	Didactisch concept	9
3.1.2.	Het ROWF-opleidingsmodel	10
3.1.3.	Kennis over, van en in de praktijk.....	11
3.1.4.	Training werkplekbegeleiders.....	12
3.1.5.	Opleidingsprogramma's.....	12
3.1.6.	Opleidingsprogramma's lerarenopleidingen	13
3.1.7.	EduLABS.....	14
3.1.8.	Beoordeling.....	14
3.2.	Doelstellingen op gebied van Inductie - hoe we startende leraren de eerste drie jaar begeleiden	15
4.	Organisatie en overleg	16
4.1.	Hoe is het “samen opleiden” georganiseerd?	16
4.1.1.	De overlegstructuur	16
4.1.2.	Taken en rollen bij begeleiding	17
4.1.3.	Afspraken binnen de ROWF samenwerking	19
4.2.	Hoe is samenwerking op gebied van “Inductie” georganiseerd?	21
5.	Kwaliteitszorg.....	22
5.1.	Kwaliteitszorg en Samen opleiden.....	22
5.2.	Kwaliteitszorg en Inductie.....	23

1. Inleiding

In 2006 is de Regionale academische Opleidingschool West-Friesland (ROWF) gestart met de opbouw van onze opleidingschool. Door een zeer goede samenwerking tussen opleidingsinstituten en de scholen in West-Friesland is de ROWF een grote opleidingschool geworden die jaarlijks ongeveer 420 studenten, waarvan 380 van de partners, opleidt tot goed gekwalificeerde leraren. Vanaf de zomer van 2020 is de ROWF uitgebreid met drie nieuwe partners (Clusius, Horizon en Wiringherlant). Bij de ROWF zijn nu 8 schoolbesturen aangesloten met gezamenlijk 25 vestigingen en 6 lerarenopleidingen. Drie scholen zijn vanaf 2021 als aspirant-lid aangesloten bij de ROWF: Scholen aan Zee, ROC Kop van Noord-Holland en de Purmerendse Scholengroep. De studenten van alle aangesloten lerarenopleidingen krijgen zo een nog breder aanbod om kennis te maken met diverse soorten onderwijs. Studenten worden niet alleen opgeleid voor het voortgezet onderwijs, zij kunnen bij de ROWF ook zicht krijgen op, en ervaring opdoen in het werken binnen MBO. Samen opleiden wordt ook voor alle MBO-leraren de norm. Studenten én scholen kunnen gebruik maken van alles wat binnen de ROWF gerealiseerd is op gebied van samenwerking en begeleiding.

De toetreding van nieuwe partners sluit aan bij de wens van het ministerie van onderwijs om zoveel mogelijk toekomstige leraren op te leiden bij een opleidingschool.

In dit opleidingsplan van de ROWF staat beschreven hoe opleiden in de school is vormgegeven en verankerd.

Versie November 2021

1.1. Leeswijzer

Het opleidingsplan bestaat uit vier hoofdstukken. De kwaliteit van alle opleidingsscholen wordt landelijk via een “peer review” vastgesteld, omschreven in het “Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie”.¹ Er wordt dan gekeken naar de hoofdtak van de opleidingsschool: **samen opleiden en professionaliseren**. Maar ook naar de samenwerking binnen de ROWF op gebied van “**inductie**” (begeleiding van startende leraren gedurende de eerste drie jaar van hun carrière). De thema’s van de peer review, houden we aan in de hoofdstukindeling:

1. De lerende leraar

- de visie op het opleiden van aankomende leraren en de doorlopende leer- en ontwikkelingslijn
- de visie op ontwikkeling van startende leraren en de begeleiding die ze daarbij krijgen

2. Leeromgeving

- Het gezamenlijke opleidingsprogramma en hoe dit in de praktijk wordt uitgevoerd
- De doelstellingen op gebied van inductie

3. Organisatie

- De samenwerking, overleg, rollen en taken op gebied van samen opleiden, professionaliseren en inductie

4. Kwaliteit

- De manier waarop kwaliteitszorg wordt toegepast bij samen opleiden

1.2. Gebruik van het Opleidingsplan

In het opleidingsplan zijn afspraken tussen de samenwerkingspartners opgenomen die voort zijn gekomen uit de doelstelling die is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst. Wanneer er kan worden verwezen naar bijlagen worden details soms weggelaten of samengevat.

Voor de werkplekbegeleiders is er een instructie gemaakt waarin de meest praktische zaken zijn opgenomen waarmee zij in de dagelijkse begeleiding van studenten te maken zullen hebben.

De ROWF-partnerscholen kunnen als aanvulling een Studentenbegeleidingsplan maken waarin de school specifieke toevoegingen en afspraken worden opgenomen. Hiervoor is een format beschikbaar.²

De ROWF maakt jaarlijks een activiteitenplan waarin ook verbeterpunten zijn opgenomen. Elke school maakt hiervan een schoolspecifieke versie. Ook hiervoor is een format beschikbaar.³

Versie april 2021

¹ <http://www.platformsamenoopleiden.nl/kwaliteitskader-samen-opleiden-inductie/>

² Zie bijlage 1 Format School Specifiek Studenten Begeleidingsplan ROWF

³ Zie bijlage 2 Format School Specifiek jaarplan ROWF

2. De lerende leraar

2.1. Visie op samen opleiden – hoe we studenten opleiden tot bekwame leraren

In dit hoofdstuk staat de visie van de ROWF omschreven op het samen opleiden en professionaliseren.

Visie ROWF

- De ROWF is een partnerschap gericht op leren en ontwikkeling van studenten en leraren.
- Bij de ROWF is leren een sociaal proces dat in interactie plaatsvindt. Deze interactie kent veel vormen: studenten en hun begeleiders; studenten en hun leerlingen; studenten onderling, studenten met (startende) leraren en ander (o.a. onderwijsondersteunend) personeel in de school.
- Bij de ROWF zijn scholen en opleidingen samen verantwoordelijk voor het opleiden, en werken gezamenlijk toe naar de startbekwaamheid van studenten.

De ROWF staat voor: **leren van en met elkaar**

Goed onderwijs heeft leraren nodig die zich blijven vernieuwen en ontwikkelen, die stilstaan bij de vraag hoe ze hun onderwijs nog beter kunnen maken en leerlingen nog meer ontwikkelkansen kunnen geven⁴. Leraren kunnen alleen langdurig met passie en energie bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren als ze ook aandacht besteden aan hun eigen ontwikkeling. Leraren moeten zich kunnen blijven ontwikkelen en vernieuwen binnen het beroep. Wat je leert is geen einddoel, maar een instrument waarmee ieder de rest van het leven kan doorleren, werken en leven.

Het gaat om actief en zelfstandig leren van de student, de aankomende leraar, de pas gestarte leraar, de ervaren leraar, het ondersteunend personeel, de teams, de schoolleiding, de organisatie en natuurlijk: de leerlingen.

Het beroep van leraar is een veeleisend beroep. Het is een beroep waarvan je alle aspecten en mogelijkheden niet meteen na het behalen van het diploma in de vingers hebt, maar een beroep waarin je je als leraar continu blijft ontwikkelen. Gaandeweg maakt de leraar daarin keuzes, zodat er een diversiteit aan leraren ontstaat. Die leraren bundelen samen hun expertise en krachten, om leerlingen het beste onderwijs te bieden. (*beroepsbeeld voor de leraar)

Om hier in samenwerking met alle partners dezelfde uitgangspunten voor te kiezen is de ROWF gestart met het beschrijven van de bekwaamheidseisen voor leraren. De eerste set met omschrijving van LB leraren is opgeleverd.⁵ De ROWF heeft het vervolg ingebracht in het projectplan RAL en RAP⁶ dat door het samenwerkingsverband Regionaal Platform Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord wordt opgepakt.

⁴ Beroepsbeeld van de leraar (2019) en Beroepsbeeld MBO-docent <https://www.beroepsbeeldvoordeleraar.nl/>

⁵ Zie bijlage 3 Generieke Kwalificaties LB

⁶ Zie bijlage 4 Projectplan RAL en RAP

In “het beroepsbeeld van de leraar” is sprake van vier domeinen. Binnen de ROWF wordt aan deze domeinen invulling gegeven.

Het ondersteunen van het leren van leerlingen

- dat is de kern van wat de studenten in opleiding leren
- de werkplekbegeleiders die hen daarbij begeleiden, ontwikkelen door deze begeleiding ook hun eigen kennis en vaardigheden op dit gebied. Ze krijgen daarbij ondersteuning van de schoolopleider, instituutopleider en diverse ROWF-professionaliseringsactiviteiten zoals trainingen en workshops.

Het ontwikkelen van onderwijs

- de ROWF biedt in onderzoekswerkplaatsen⁷ alle leraren een kans om hun eigen lessen, onderzoeksmatig, te verbeteren
- voor studenten wordt de mogelijkheid ontwikkeld om aan te sluiten bij de onderzoekswerkplaatsen en hier hun LIO praktijkonderzoek in uit te voeren.

Het organiseren van onderwijs

- de ROWF neemt deel aan regionaal en landelijk overleg en is inhoudelijk betrokken bij ontwikkelingen op dit vlak. Vertegenwoordigers van ROWF-partners, met verschillende expertise, wordt de kans geboden hieraan deel te nemen.

Het ondersteunen van collega's

- binnen de ROWF zijn er vele mogelijkheden om als werkplekbegeleider of schoolopleider (aanstaande) collega's te begeleiden en coachen. Daarnaast kunnen ze ook als expert/trainer bij workshops op treden. Er worden contacten gelegd met collega's van andere scholen (VO en MBO); lerarenopleidingen; regionale en landelijke samenwerkingsverbanden via overleg en trainingen. Dit verbreedt de kennis van individuele leraren en de omgeving waar ze hun ervaring inbrengen.

De doelen van de ROWF zijn:

- Zorg voor voldoende bekwame leraren die worden opgeleid in en voor de regio
- Zorg voor een doorlopende leerlijn: student, starter, ervaren leraar (professional).

Kinderen hebben recht op goed onderwijs, daar zijn bekwame leraren voor nodig. Elke leraar (in opleiding) wordt daarom een kans geboden zich te ontwikkelen tot een (start)bekwame leraar.

Bij het opleiden van studenten zorgen we ervoor dat theorie en praktijk op elkaar aansluiten

- Instituutcurricula en werkplekcurriculum zijn verbonden. Wijzigingen worden besproken.
- In de stage worden studenten gestimuleerd om theorie in te zetten bij de eigen praktijk en eigen ontwikkeling en de ontwikkelvragen die in de school aanwezig zijn.
- Werkplekbegeleiders worden getraind in het stimuleren van studenten om theorie te koppelen aan de praktijk.

⁷ Zie bijlage 5 Onderzoekswerkplaatsen bij ROWF

- Opleiders in de ROWF (SO en IO) hebben kennis van, en maken gebruik van wat bekend effectief is bij het koppelen van theorie aan praktijk.
- De ROWF neemt actief deel aan ontwikkelingen die zich op dit vlak landelijk voordoen.
- Leerlingen, collega's en scholen worden ingezet in het effectief uitvoeren van theoretische concepten in en voor de praktijk, o.a. d.m.v. ROWF Edulabs-bijeenkomsten voor alle studie jaren en opleidingen.⁸
- Waar mogelijk en van toepassing worden onderzoeksmatige opdrachten van studenten ingezet in het koppelen van schoolvragen en onderzoek.

We stimuleren reflectie op het leren d.m.v. goede begeleiding

- Werkplekbegeleiders en schoolopleiders zijn opgeleid.
- Werkplekbegeleiders en schoolopleiders krijgen regelmatig bijscholing op thema's aangeboden.
- Studenten leren reflecteren tijdens individuele begeleiding; intervisie/schoolgroep; gesprekken met instituutopleiders; en tijdens Edulabs bijeenkomsten.
- Er zijn onderzoeksleraren die begeleiding kunnen bieden bij het doen van onderzoek.
- Alle scholen hebben een opleidingsplan waarin staat hoe ze de begeleiding van studenten en nieuwe leraren organiseren.
- Studenten hebben een vaste begeleider maar hebben ook de mogelijkheid bij meerdere leraren te observeren en lessen te verzorgen.
- Er is een ROWF-beoordelingsstructuur.

We hebben oog voor de eigenheid van de student

- In de begeleiding staan de vragen van de student centraal.
- In de training van de werkplekbegeleiders wordt hier aandacht aan besteed.
- Het ROWF-opleidingsmodel staat daarin centraal.
- De ROWF biedt studenten zo mogelijk een tweede kans door geschikte stageplekken aan te bieden voor verlengde en/of tweede kans stages.
- ROWF bemiddelt in het herplaatsen of ergens anders plaatsen wanneer van toepassing.

We zorgen voor een doorlopende leerlijn: student-starter-professional

- ROWF zet onderzoek in om onderwijs te verbeteren en professionalisering te stimuleren
- ROWF levert bijdragen aan projecten om met behulp van onderzoek het onderwijs te verbeteren en daarmee ook professionalisering van studenten, starters en leraren te stimuleren. Deze onderzoeksactiviteiten passen bij de gezamenlijke ROWF-onderwijsdoelen en de doelen die de scholen zich gesteld hebben.
- De ROWF biedt leraren de mogelijkheid te participeren in een onderzoekswerkplaats, als onderdeel van de professionele ontwikkeling.
- Het onderzoek draagt bij aan de individuele ontwikkeling van de studenten en hun begeleiders, en heeft als doel het ontwikkelen en onderhouden van een onderzoekende houding, in het kader van een leven lang leren.
- De ROWF draagt een positief beeld over het beroep van leraar uit. (O.a. in de promotie voor de bijeenkomst "Leraar worden in het voortgezet onderwijs".)
- De ROWF zal de partners ondersteunen bij het ontwerpen en uitvoeren van professionaliseringsactiviteiten; inventariseren welke professionaliseringsactiviteiten er nu zijn; dat voor elkaar ontsluiten; behoeften inventariseren; onderzoeken hoe hierin voorzien kan worden.

⁸ Zie bijlage 6 Edulabs ROWF

2.2. Visie op Inductie - hoe we startende leraren de eerste drie jaar van hun carrière begeleiden

In dit hoofdstuk staat de visie van de ROWF omschreven op het ontwikkelen van inductie-arrangementen en hoe hierin door de partners samengewerkt kan worden.

De begeleiding van startende leraren staat hoog op de agenda van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De minister heeft de ambitie om vanaf 2018 bij 80% van de scholen in het voortgezet onderwijs een werkend driejarige inductie-arrangement te realiseren. De belangrijkste doelen zijn: voorkomen van uitval en bevorderen van de professionele ontwikkeling van startende leraren.

Daarnaast heeft het ministerie de ambitie uitgesproken dat opleidingsscholen een belangrijke rol gaan vervullen in het ondersteunen van aangesloten scholen bij het uitvoerbaar maken van deze 3-jarige inductie arrangementen én het betrekken van de aangesloten lerarenopleidingen daarin.

De ROWF is van het begin af aan betrokken geweest bij het BSL project in Noord-Holland, Frisse start. Op 4 van de ROWF-scholen is een pilot uitgevoerd. Er is in Frisse start én op deze 4 ROWF scholen ervaring en kennis over begeleiden van starters en een effectief inductie arrangement opgedaan. Daarnaast is de ROWF inhoudelijk betrokken bij het opzetten van een website begeleiden van starters door het platform samen opleiden van de VO-raad.

De ROWF wil graag verbindend zijn tussen de bij de ROWF aangesloten scholen én lerarenopleidingen op het gebied inductie.

De ROWF wil de kennis en ervaring o.a. opgedaan in Frisse start verspreiden onder de scholen.

De ROWF wil kennis over effectieve begeleiding (o.a. voortkomend uit wetenschappelijk onderzoek) vertalen naar uitvoerbare inductie activiteiten.

We willen onderzoeken hoever alle ROWF-scholen zijn bij het ontwikkelen en uitvoeren van deze 3-jarige inductie arrangementen.

We willen weten welke behoefte er bij de scholen is om dat te kunnen doen en we willen scholen praktisch ondersteunen hierbij.

3. Leeromgeving

3.1. Het opleidingsprogramma Samen opleiden - hoe we studenten opleiden tot bekwame leraren

In dit hoofdstuk wordt omschreven welke uitgangspunten we centraal stellen in het opleiden van leraren en hoe dit vertaald wordt in ons opleidings- en begeleidingsprogramma.

3.1.1. Didactisch concept

Uitgangspunt in het didactisch concept bij de ROWF zijn de 3 bekwaamheidseisen. Deze zijn vastgelegd in het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel.⁹

De bekwaamheidseisen zijn gaan over vakinhoud, vakdidactiek en pedagogische bekwaamheid. Daarnaast wordt in het opleiden van studenten aandacht besteed aan professionele en persoonlijke ontwikkeling. Het leren van de student krijgt vorm doordat de student leert om in toenemende mate zelf zijn ontwikkeling te sturen met behulp van een Persoonlijk Ontwikkelings Plan (POP). Verder werkt de student met een portfolio waarin hij de ontwikkeling van zijn bekwaamheden zichtbaar maakt aan de hand van reflecties, feedback, voorbeelden van eigen producten, etc. Het POP speelt een belangrijke rol bij het invullen van het leerwerktraject.

Naast de vakinhoud en de vakdidactiek, de algemene pedagogische, onderwijskundige en didactische thema's en het afstudeeronderzoek, is veel tijd gereserveerd voor het werkplekleren. Daaronder wordt verstaan: werken en leren in de onderwijspraktijk, ondersteund vanuit de opleiding en de school.

Binnen de ROWF wordt nadrukkelijk gezocht naar mogelijkheden om de theorie van het leren lesgeven te koppelen aan een praktische uitvoering. De schoolopleiders doen dat in hun eigen en schoolspecifieke omgeving maar ook ROWF breed wordt in de Edulabs een koppeling gemaakt tussen theorie en praktijk. Er wordt specifiek gekeken welke componenten in de opleiding van studenten het best in de praktijk tot hun recht komen.

Bij het begeleiden van studenten in hun ontwikkeling tot start-bekwame leraar maakt de ROWF gebruik van vier opleidingsprincipes:

- Aansluiting tussen 'theorie' (opleiding) en praktijk.
'Theorie': kennis die je gebruikt om de praktijk beter te begrijpen, te analyseren en te evalueren. Om betekenis te geven aan wat je meemaakt als je actief meedoet in die praktijk. Met name het verbinden van het instituutscurriculum en het werkplekcurriculum.
- Reflectie op de eigen praktijk en goede begeleiding
- Het bieden van een passende, veelzijdige en rijke leeromgeving door de diversiteit van de scholen en op de individuele stageplek (school) en het creëren van een gunstig leerklimaat voor de individuele student.
- Oog voor de eigenheid van de student.

Deze vier punten hebben we opgenomen in het ROWF-opleidingsmodel.

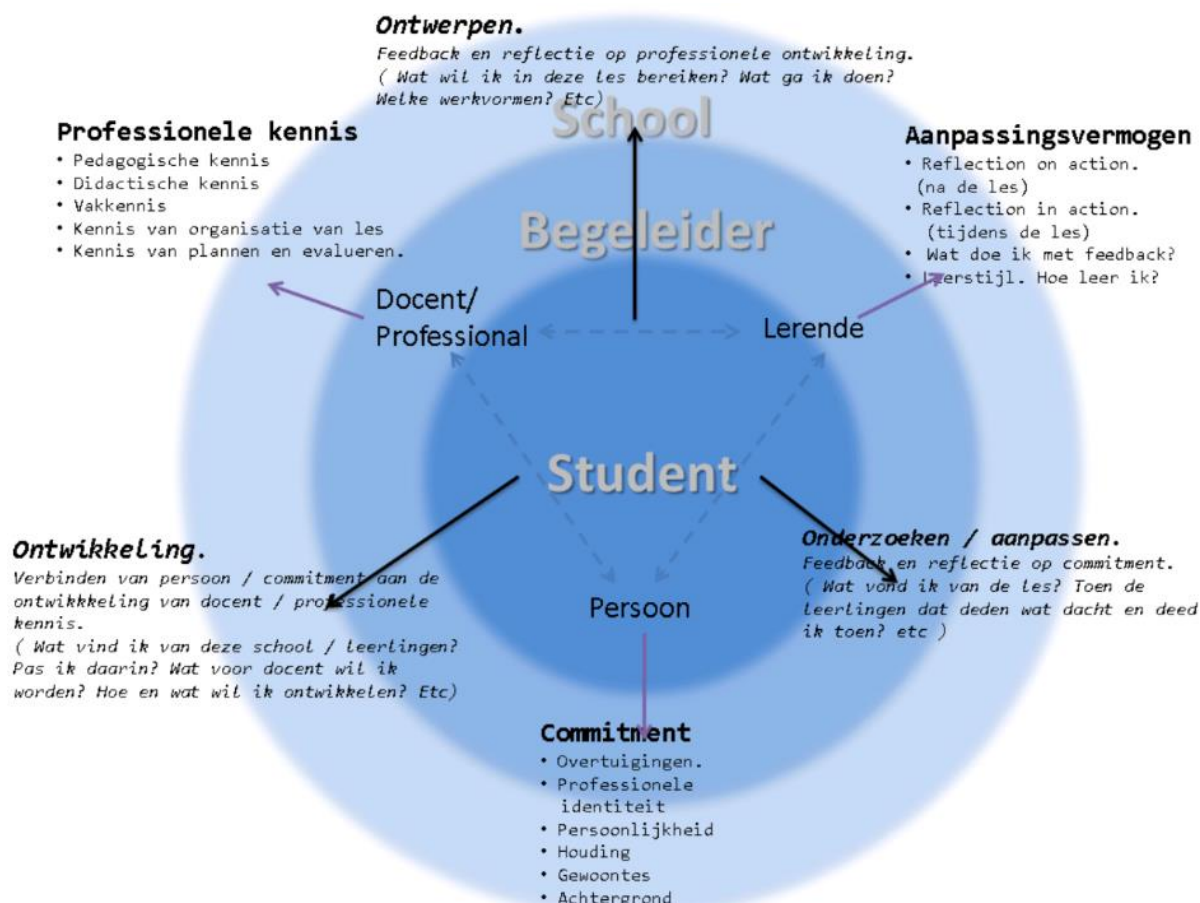
⁹ Zie bekendmaking OC&W, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-148.html>

3.1.2. Het ROWF-opleidingsmodel ¹⁰

In de ontwikkeling van de student zijn drie componenten aanwezig. Zij zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden, zij beïnvloeden elkaar en zijn alle drie even belangrijk.

De drie componenten t.a.v. de ontwikkeling van de student zijn:

- De ontwikkeling van de student tot **professional**, en alle kennis en vaardigheden die daarbij horen, te weten pedagogische kennis en vaardigheden, vakkennis en didactische kennis en vaardigheden, kennis en vaardigheden in het organiseren en plannen van activiteiten en lessen etc. De wat meer instrumentele vaardigheden van het lesgeven.
- Het vermogen je **aan te passen** aan de omgeving. Hierbij spelen meerdere factoren een rol. Het kunnen reflecteren op het eigen handelen is een onmisbaar aspect bij leren en dus onmisbaar in de ontwikkeling van studenten. Het gaat om leren reflecteren, tijdens en na het lesgeven (in en on action). Zicht krijgen op hoe je leert en hoe je reflectief handelen en feedback vertaalt naar vervolgacties. Het betreft ook het leren reflecteren op het perspectief van de leerling.
- Alle **persoonlijke factoren** die een rol spelen in de ontwikkeling van de student. Denk dan aan, gewoontes, overtuigingen, houding, achtergrond, karakter, ontwikkelen van beelden van wat voor leraar je bent/wilt zijn etc.

¹⁰ Zie bijlage 7 Beknopte beschrijving ROWF opleidingsmodel

3.1.3. Kennis over, van en in de praktijk

Om 'theorie' en praktijk te kunnen verbinden is er kennis nodig over, van, en in de praktijk¹¹.

Over de praktijk:

- Praktijk levert kennis op, op basis waarvan curricula (instituut en werkplek) kunnen worden bijgesteld en veranderd, bijvoorbeeld door het gezamenlijk (her)-ontwerpen van curricula en inductie/leertrajecten; de ROWF onderzoekswerkplaats.
- Koppelen van studentenonderzoek aan schoolontwikkeling.

Van de praktijk:

- Stages en studiedagen verzorgen op verschillende scholen, kennis en ervaring op doen met verschillende onderwijs vormen en concepten.
- Contacten in de scholen met verschillende groepen (leerlingen, leraren, management, onderwijsondersteunend personeel en ouders)
- Uitvoeren van curriculumonderdelen op locatie (bijvoorbeeld: bezoekdagen, Edulabs, praktijkdagen op locatie).

In de praktijk:

- Reflectie op het eigen handelen.
- Individuele begeleiding door geschoolde begeleiders; intervisie; schoolgroep; leergemeenschappen; Edulabs.
- Uitvoeren van curriculum onderdelen van de lerarenopleidingen, bijvoorbeeld:
 - beroepsopdrachten en vakdidactiekopdrachten, HVA/FOO
 - leren en instructie, UVA/ILO
 - activiteiten in het kader van ontwerponderzoek, UVA/ILO
- Naast lesgeven worden studenten betrokken bij (school gebonden) activiteiten die ze ervaring laten opdoen in alle facetten van het beroep. Zoals excursies, werkweken, surveilleren etc.

Om leren op de werkplek 'duurzaam' en succesvol te laten zijn en inhoud te geven, zijn er 3 pijlers die dat mogelijk maken¹²:

- **Zelfverantwoordelijkheid voor leren:**
de aanstaande leraar heeft een gevoel van eigenaarschap en een kritisch onderzoekende houding, hij leert (steeds meer) 'concerns' uit de praktijk te benoemen, zijn eigen leren aan te sturen, leervragen te formuleren en zich te ontwikkelen;
- **Vragend begeleiden:**
de opleider/begeleider creëert de juiste balans in zijn wijze van begeleiden, aan de ene kant luistert hij goed en volgt hij de aanstaande leraar, aan de andere kant stelt hij prikkelende en uitdagende vragen;
- **Ruimte binnen kaders:**

¹¹ Zie bijlage 8 Timmermans et al.

¹² Zie Transformatorhuisje, Bob Koster en Judith Stappers <https://www.platformsamenoeliden.nl/wp-content/uploads/2019/12/Katern-Platform-SOP-Het-transformatorhuisje.pdf>

de opleiding verwoordt helder wat de eisen zijn die aan de aanstaande leraar worden gesteld, maar biedt hem ook voldoende ruimte om zijn eigen pad te kiezen.

3.1.4. Training werkplekbegeleiders

Uit het voorgaande blijkt dat de rol van de begeleider bij het leren in de praktijk van groot belang is. Het opleiden van de begeleiders heeft daarom een groot effect op het leren van de aankomende leraren. De ROWF biedt alle leraren die studenten (willen gaan) begeleiden de training basisvaardigheden begeleiden van studenten aan. Deze training is gebaseerd op bovenstaande visie, doelen, didactiek- en concepten van opleiden.¹³

3.1.5. Opleidingsprogramma's

In alle opleidingsprogramma's van de bij de ROWF aangesloten lerarenopleidingen, richten we ons op het ontwikkelen van de bekwaamheden.

- Vak: de inhoud van het schoolvak en de vakspecifieke didactiek.
- Generiek: onderwijskundige, pedagogische en algemeen didactische onderwerpen.
- Werkplekleren (WPL): leren in de onderwijspraktijk, ondersteund vanuit de opleiding. Het uitvoeren van WPL wordt een leerwerktraject genoemd.
- Studieloopbaanbegeleiding (PPO = professionele en persoonlijke ontwikkeling): werken aan de groei tot bekwame leraar en aan het vermogen tot reflecteren op het leraarschap.

Er zijn vier verschillende typen leerwerkactiviteiten die voorbereid worden op de opleidingsschool en het instituut, vorm krijgen in de opleidingsschool of op één van de locaties en begeleid worden in de school door begeleiders/opleiders uit de school en vanuit het instituut.

De leeractiviteiten van de studenten krijgen vorm via verschillende soorten opdrachten, leerwerktaken of beroepsopdrachten. Deze taken zijn zo ontworpen dat ze de rode draad vormen van het gehele leerwerktraject van de student op school. Dit betekent enerzijds samenhang en afstemming tussen de verschillende typen opdrachten en anderzijds afstemming met het curriculum van de opleiding. In het leerwerktraject van de studenten moet aandacht zijn voor een zorgvuldige oriëntatie op de school(cultuur), de leerlingen en het beroep van leraar en dus aandacht voor alle (ook niet lesgevende) taken waarmee zij later als leraar geconfronteerd zullen worden. Sturing vindt op verschillende manieren plaats: door de leervragen van de studenten (zelfsturing); in de vorm van instituutopdrachten (taken) die verschillende vormen kennen (instituutsturing) en door de eisen van het werk zelf (werkpleksturing). De activiteiten passen bij het ontwikkelingsstadium van de student en op basis hiervan wordt passende begeleiding geboden. Instituutopleiders op school spelen samen met schoolopleiders een cruciale rol in het verbinden van school en instituut.

3.1.5.1. *Onder afnemende begeleiding uitvoering van taken die horen bij het beroep van leraar.*

De begeleiding hierbij is aanvankelijk dagelijks. In de loop van de opleiding neemt de frequentie af. De begeleiding bestaat uit het gezamenlijk voorbereiden van deze activiteiten, bewust als rolmodel optreden (met uitleg over wat je doet, waarom, welke keuzes je daarin kunt maken en vanuit welke visie) en het geven van feedback en morele steun. Opdrachten van het instituut en eventuele opdrachten van de werkbegeleider/schoolopleider helpen de student.

¹³ Zie bijlage 9 en 10 Korte inhoud trainingen ROWF

Studenten doen verslag van hun ervaringen en evalueren de effecten van deze ervaringen op hun (leren) handelen als docent.

3.1.5.2. *(Leren) reflecteren, het ontwikkelen van collegiale ondersteuning en samen leren.*

Deze activiteiten zijn gericht op (samen) verder leren en zelfsturing. Denk dan bijvoorbeeld aan intervisie bijeenkomsten, reflectiemomenten met de individuele begeleider en reflectiemomenten in de Edulabs bijeenkomsten. Om studenten én werkplekbegeleiders te helpen bij het leren reflecteren is er een ROWF-reflectieformulier ontworpen.¹⁴ **Studenten werken in school, samen met docenten, aan opdrachten gericht op het (leren doen van) onderzoek aan de eigen praktijk.**

De begeleiding vindt plaats vanuit het instituut en vanuit de school. De opbrengsten van het onderzoek moeten bijdragen aan het leren van de student en de ontwikkeling van de deelnemende leraren en/of de school. Deze activiteiten bieden de mogelijkheid studenten in te zetten bij (ver)nieuwe(nde) of op bredere ontwikkeling gerichte activiteiten in de school. Het onderzoek kan ook gericht zijn op verbeteringen van een lessencyclus die een student uitvoert en evalueert. Keuze voor het onderwerp is gebaseerd op de belangstelling van de student en de specifieke invulling per school.

3.1.5.3. *Studenten werken in de school aan 'niet les-gebonden' taken*

Voor deze opdrachten fungeert de school als opdrachtgever. De uiteindelijke formulering van de opdracht is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de schoolopleider/werkbegeleiders en instituutopleider, in overleg met de student. De studenten worden bij het uitvoeren van de opdracht in de dagelijkse praktijk begeleid door de werkbegeleider/vakbegeleider en daarnaast door een schoolopleider en eventueel een instituutopleider. In deze begeleiding is met name aandacht voor het 'op maat maken' van de leerwerktaak voor de individuele student aansluitend bij diens POP. Daarnaast gaat het in de begeleiding om steun bij de reflectie op het eigen handelen en de ontwikkeling daarvan en op de opvattingen over dat handelen.

Werken aan niet les-gebonden activiteiten is een vanzelfsprekend onderdeel van het opleidingstraject van studenten bij de ROWF. Om een beeld te geven van de mogelijkheden is hiervoor een overzicht gemaakt voor de werkplekbegeleiders, en zijn er twee methoden aangedragen om hierover afspraken te maken met de student.¹⁵

3.1.6. **Opleidingsprogramma's lerarenopleidingen**

Links naar de opleidingsprogramma's van de lerarenopleidingen en info voor schoolopleiders en werkplekbegeleiders.

- Breitner Academie <https://www.breitner.ahk.nl/over/voor-stage-instellingen/>
- ALO <https://www.hva.nl/stagebureaus/fbsv/stagebureau-academie-lichamelijke-opvoeding/academie-voor-lichamelijke-opvoeding.html#:~:text=De%20ALO%20heeft%20haar%20programma,en%20organisaties%20stage%20te%20lopen.>
- Vu https://fgb.vu.nl/nl/Images/Praktijkhandleiding-Master-februaristart-2021_tcm263-951410.pdf
- UvA-ILO <https://www.uva.nl/onderwijs/lerarenopleidingen/informatie-voor-scholen/informatie-voor-scholen.html>
- HvA <https://www.hva.nl/werkplekleren/de-stage/werkplekleren.html>

¹⁴ Zie bijlagen 11 en 12 ROWF Reflectieformulier en PAP-formulier

¹⁵ Zie bijlage 13 Taken naast het lesgeven

3.1.7. Edulabs

Eén van de activiteiten die de ROWF in het samen opleiden met de lerarenopleiding van de HVA organiseert zijn de ROWF-Edulabs. Doel hierbij is de theorie van lesgeven zoals die op de opleiding wordt aangereikt in een gecontroleerde setting direct in contact te brengen met de praktijk (de school, zijn leerlingen en leraren). We doen dat door een groep studenten uit hetzelfde jaar aan de hand van een actueel opleidingsthema een studiedag aan te bieden op een van de ROWF-scholen.¹⁶

3.1.8. Beoordeling

De toetsing en beoordeling van de praktijk gebeurt volgens de beoordelingsstructuur en instrumenten van het instituut waar de student zijn opleiding volgt. Om eenheid te verkrijgen in de vijf verschillende structuren en instrumenten van de vijf ROWF-opleidingspartners is er één ROWF-procedure beoordeling praktijk. Het doel is een procedure van beoordelen te hanteren die voor de student inzichtelijk en helder is en voldoet aan het principe van intersubjectiviteit.

Het beoordelingslogboek wordt gebruikt bij de totstandkoming van de beoordeling. Dat beoordelingslogboek is gevuld met lesvoorbereidingen van de studenten, les feedbackverslagen en de reflectie daarop. Het dient voldoende 'harde' gegevens te bevatten op basis waarvan een cijfer tot stand komt. De student zorgt ervoor dat het logboek gevuld is en de werkbegeleider ziet daarop toe. De beoordeling van de werkbegeleider is uitgangspunt in de procedure. De opleiding is eindverantwoordelijk i.c. de aangewezen examinator. Deze zorgt tevens voor registratie van de beoordeling op het instituut van de student.

Bij een beoordelingsgesprek zijn minimaal drie personen aanwezig t.w.: 1. de student (altijd), 2. iemand van de school i.c. bij voorkeur de werkbegeleider en/of schoolopleider, 3. Examinator van de opleiding i.c. vakdidacticus en/of instituutopleider.

Binnen de ROWF zijn de afspraken over de manier waarop beoordelingen plaatsvinden opgenomen in een ROWF-beoordelingsstructuur.¹⁷

¹⁶ Zie bijlage 6 Edulabs

¹⁷ Zie bijlage 14 ROWF Beoordelingsstructuur

3.2. Doelstellingen op gebied van Inductie - hoe we startende leraren de eerst drie jaar van hun carrière begeleiden

Op elke ROWF-school (VO en MBO) is er een link tussen het opleiden van aankomende leraren, het begeleiden van startende leraren en het professionaliseren van ervaren leraren.

Op de meeste scholen houden schoolopleiders zich met deze taakgebieden bezig. Op scholen waar dit niet is ondergebracht in de taak van de schoolopleider is er afstemming met collega's. Het is de ambitie om op alle scholen het opleiden, het begeleiden van starters én professionalisering (voor een deel) bij de schoolopleiders en het opleidingsteam op de school te leggen. Ook begeleiders van studenten zijn betrokken bij het begeleiden van starters.

De ROWF ondersteunt de scholen bij het inrichten van de 3-jarige inductie trajecten op basis van de 5 OCW criteria en de randvoorwaarden die daarbij nodig zijn:

1. Werkdruk:

- Werkdruk formatief
- Werkdruk persoonlijk; taakbelasting, toewijzing klassen, rooster, benutten kracht/expertise starter.

2. Enculturatie:

- Visie/ beleid
- Collega's/ sleutelfiguren
- Praktische zaken
- Cultuur en regels
- (school) Omgeving.

3. Ontwikkeling starter

- Ontwikkelpannen
- Ontwikkelactiviteiten
- Evaluatie van ontwikkelingen

4. Observatie(s) en feedback

- Lesobservaties (wie/wat/hoe)
- Kijkwijzers (welke/status/validiteit/betrouwbaarheid)
- Hoe resultaten bespreekbaar?
- Vertalen naar activiteiten.

5. Peers & coaches.

- Bijeenkomsten met peers? Formeel/informeel? Hoe vaak?
- Begeleiding door coaches? Status/ opleiding/ ervaring?

• Randvoorwaarden

- 3-jarig
- Visie
- Begeleidingsprogramma: doelen, activiteiten, instrumenten, betrokkenen, borging deskundigheid, facilitering.
- Communicatie
- Kwaliteitszorg
- Beoordelen

Via de ROWF krijgen de schoolopleiders/coördinatoren van de begeleiding van starters toegang tot de kennis, ervaringen en producten die er regionaal en landelijk zijn op dit gebied.

Via de ROWF wordt de verbinding gelegd met de regionale ontwikkelingen en trajecten zoals die in de RAL & RAP projecten zijn gemaakt en worden uitgevoerd.

4. Organisatie en overleg

4.1. Hoe is het “samen opleiden” georganiseerd?

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke overlegstructuur de ROWF heeft, en wie welke taken, rollen en verantwoordelijkheden heeft.

De Regionale academische Opleidingsschool West-Friesland (ROWF) is een samenwerkingsverband van 8 schoolbesturen (25 locaties) en 6 opleidingsinstituten voor leraren. De partners voelen zich sterk met elkaar verbonden en werken samen op basis van respect en gelijkheid. De samenwerking is gericht op het samen opleiden, het doen van (praktijk)onderzoek en het professionaliseren van personeel, nieuw en zittend. De opleiding, begeleiding en verdere professionalisering vindt plaats bij het opleidingsinstituut en op school. De ROWF levert zo een bijdrage aan de opleiding van start-bekwame leraren die kwaliteit leveren op het gebied van vakken (inhoud, vakdidactiek en pedagogiek), sociale, communicatieve en reflectieve vaardigheden. Hun professionaliteit is gericht op het leren van leerlingen, het eigen leren, het samenwerken en ontwikkelen met collega's en het onderhouden van contacten met alle overige betrokkenen rondom de leerling.

4.1.1. De overlegstructuur

Stuurgroep

De stuurgroep van de ROWF bestaat uit vertegenwoordigers van alle partners en komt 5 keer per jaar bijeen. De stuurgroep is verantwoordelijk voor visie, ambitie en doelstellingen; de financiën; kwaliteitszorg; check op planning van activiteiten en uitvoering daarvan.

Regiegroep opleiden

De regiegroep opleiden bestaat uit alle schoolopleiders en instituutopleiders van de ROWF. Deze regiegroep komt jaarlijks 6 keer bij elkaar. Drie bijeenkomsten zijn gericht op lopende zaken en het borgen van de kwaliteit en drie bijeenkomsten zijn gericht op ontwikkeling van de begeleidings- en beoordelingsstructuur en de professionalisering van de schoolopleiders, instituutopleiders en de kennisoverdracht naar werkbegeleiders a.d.h.v. actuele thema's. De bijeenkomsten hebben het karakter van een leergemeenschap en zijn gericht op het uitwisselen van kennis en ervaringen.

Regiegroep Onderzoek

Minimaal twee keer per jaar wordt er een bijeenkomst belegd over de voortgang, resultaten en het delen van kennis van onderzoek binnen de ROWF. Onderzoeksdocenten en begeleiders van onderzoek bij de opleidingsinstituten worden hiervoor uitgenodigd.

Werkgroep Kwaliteitszorg

Vertegenwoordigers van diverse partners nemen deel aan de werkgroep Kwaliteitszorg om het kwaliteitsbeleid vorm te geven.

Opleidingsbureau ROWF

Het opleidingsbureau bestaat uit twee coördinatoren die o.a. zorgen voor: het opstellen van een jaarplan en begroting; ondersteuning van de stuurgroep, regiegroepen en werkgroep kwaliteitszorg; voorbereiding beleidsvoorstellen; communicatie en website; studentplaatsing; projectuitvoering; afstemming met partners; deelname aan bijeenkomsten over curriculumontwikkeling van opleidingsinstituten; administratie en verzorging van trainingen. De coördinatoren rapporteren aan de stuurgroep-voorzitter.

Opleidingsteam schoollocatie

Op elke schoollocatie zijn meerdere collega's betrokken bij de ROWF. De schoolopleiders; werkplekbegeleiders; teamleiders; vakgroep voorzitters; NAP coaches; HRM als die is betrokken bij professionaliseren en begeleiding van Nieuw Aangesteld Personeel (NAP); directie en bestuur. Op elke schoollocatie wordt gekeken hoe de doelstellingen en verbeterpunten van de ROWF op de eigen locatie het best uitgevoerd kan worden. De betrokkenen zoeken elkaar daarbij op. De schoolopleider(s) spelen daarin een belangrijke rol. De vertegenwoordiger in de stuurgroep zorgt voor afstemming met het opleidingsteam (of teams, als het een bestuur met meerdere scholen betreft).

Regelmatig komen de coördinatoren van de ROWF bij de schoollocatie een gesprek voeren over de doelstellingen, verbeterpunten en ambitie van de ROWF. Dit gebeurt in interne audit of ambitiegesprekken.

Regionale en landelijke afstemming

De ROWF is betrokken bij een groot aantal landelijke- én regionale overlegstructuren en ontwikkelingen.

- NEO-MEO. Overleg met de opleidingsscholen in de regio Noord-Holland, Flevoland en Zuid-Holland
- Lid van de klankbordgroep 'Samen opleiden en professionaliseren' van de VO-raad
- Extern lid van de curriculumcommissie van de HVA
- Extern lid van de examencommissie van de UVA-ILO
- Voorzitter van de HVA-klankbordgroep samen opleiden
- Lid van de ontwikkelgroep 'Kijkkader samen opleiden'
- Lid van de projectgroep Frisse start (1 van de landelijke BSL-regio's)
- Lid van de projectgroep RAP, vanuit de RPOA NHN
- Betrokken als 'ervaren' koppelpartner bij het ondersteunen en begeleiden van aspirant opleidingsscholen. (Geïnitieerd door het platform samen opleiden en professionaliseren)
- Lid project inductie platform samen opleiden VO-raad

4.1.2. Taken en rollen bij begeleiding

De scholen en opleidingen zorgen voor adequate en kwantitatief goede begeleiding van studerende(n), die past bij de afgesproken inspanningsverplichting en het aantal studenten dat wordt geplaatst van de partner-opleidingen. In de notitie "Begeleidingsstructuur ROWF"¹⁸ zijn kaders aangegeven als indicatie voor de inzet aan begeleiding op de scholen. Daarin zijn ook taken en rollen benoemd.

De schoolopleider

De schoolopleider (SO) is een medewerker van de school die samen met de instituutsopleider verantwoordelijk is voor inhoud en organisatie van opleiden in de school en voor de ontwikkeling, implementatie en het laten uitvoeren van het opleidingstraject van de studerende(n) binnen de school. De schoolopleider is de gesprekspartner van het management wat betreft het opleiden in de school. De schoolopleider begeleidt de studerende(n) in algemene zin ('op afstand'), de dagelijkse begeleiding berust bij de werkbegeleiders op de school.

De schoolopleider heeft een ondersteunende rol voor de werkbegeleiders en speelt een rol bij het opstellen van leerwerktaken voor de studerende(n). De schoolopleider organiseert thema- en intervisiebijeenkomsten. De schoolopleider zorgt voor bewaking van de kwaliteit en draagt bij aan de beleids- en visieontwikkeling en beleidsuitvoering binnen de eigen school.

¹⁸ Zie bijlage 15 Begeleidingsstructuur ROWF

De werkplekbegeleider/coach

De werkplekbegeleider/coach is een docent op school die de inhoudelijke, dagelijkse begeleiding van de studerende bij het werkplekleren verzorgt en is hun eerste aanspreekpunt. Dit betekent dat hij deze wegwijs maakt, activiteiten afspreekt, voortgangsgesprekken voert, lessen of andere activiteiten bijwoont en nabespreekt en een belangrijke inbreng heeft bij de tussen- en eindbeoordeling. In het algemeen is de werkbegeleider een 'rolmodel' voor de student.

De vakbegeleider

Hoewel het de voorkeur heeft een student te koppelen aan een begeleider van het eigen vak, kan het voorkomen dat zoiets niet mogelijk is. In het geval dat de werkbegeleider niet in hetzelfde vakgebied van de studerende werkt, wordt er een vakbegeleider aan de studerende gekoppeld. De vakbegeleider biedt de studerende een oriëntatie op het vakdidactisch denken, de ontwikkelingen in de vakdidactiek en de vakdidactische bronnen. Hij stelt de studerende fysiek in staat om lessen te geven en geeft, in samenspraak met de werkbegeleider, lesopdrachten.

De instituutsopleider

De instituutsopleider (IO) is de contactpersoon tussen het instituut en de school en heeft zicht op hoe studerenden zich ontwikkelen. Hij/zij heeft een organiserende, coördinerende en controlerende taak en werkt nauw samen met de schoolopleider. Samen zijn zij verantwoordelijk voor de inhoud en organisatie van het werkplekleren. De IO levert een bijdrage aan de vernieuwing van het onderwijs en de opleiding van leraren. De IO (HvA, ALO, Breitner en Inholland) is eindverantwoordelijk voor de beoordeling (bij de ILO en de VU is de vakdidacticus verantwoordelijk, zie hieronder), maar de beoordeling komt in nauwe samenwerking met de school tot stand. De IO heeft regelmatig contact met studerenden en werkbegeleiders en houdt zijn eigen deskundigheid op peil. De instituutsopleider is tweewekelijks één dagdeel beschikbaar in school.

De IO van de ILO ondersteunt de werkbegeleider bij het begeleiden en beoordelen van studenten, de IO geeft samen met de SO-bijeenkomsten voor werkbegeleiders vorm, brengt theorie en praktijk samen in bijeenkomsten voor SO's en denkt mee op beleidsniveau hoe opleiden in de school het beste vorm gegeven kan worden.

De vakdidacticus

De vakdidacticus van de ILO/VU doen lesbezoeken bij hun studenten en onderhouden contact met de begeleider en instituutsopleider hierover. De vakdidacticus (ILO/VU) is de examinerator van de onderwijspraktijk, maar de beoordeling komt in nauwe samenwerking met de begeleider en SO van de school tot stand.

De onderzoeker

De onderzoeker van het instituut bewaakt de kwaliteit van het doen van onderzoek, van elk instituut is er een onderzoeker betrokken bij de regiegroep Onderzoek. In de regiegroep Onderzoek vindt uitwisseling plaats tussen de onderzoekscoördinatoren van de school en de onderzoekers van de instituten. De onderzoekers bewaken de kwaliteit en de visie van de instituten daarin en geven input hoe dat op locatie te organiseren.

De onderzoeksleraar en/of -coördinator

Een aantal scholen heeft een gekwalificeerde onderzoeksleraar die het onderzoek op de eigen school coördineert en dit afstemt met de regiegroep Onderzoek van de ROWF en het opleidingsteam van de eigen school.

De schoolleider (portefeuillehouder voor het opleiden in de school)

Op elke locatie van de ROWF is een lid van de schoolleiding verantwoordelijk voor de portefeuille 'Opleiden in de school'. De portefeuillehouder heeft zitting in de stuurgroep ROWF of onderhoudt contacten met de vertegenwoordiger van de locatie in de stuurgroep ROWF. De portefeuillehouder ziet toe op naleving op de locatie van afspraken die in ROWF-verband worden gemaakt. De portefeuillehouder beschikt over het mandaat dan wel over voldoende invloed om dit toezicht op een effectieve wijze uit te oefenen en waar nodig maatregelen te (laten) nemen. Binnen de locatie is de portefeuillehouder 'Opleiden in de school' de gesprekspartner in de schoolleiding voor de schoolopleider en onderzoeksdocent.

4.1.3. Afspraken binnen de ROWF-samenwerking

Alle ROWF-partners zijn gebonden aan de afspraken die gemaakt zijn in de samenwerkingsovereenkomst ROWF. Nieuwe partners kunnen toetreden tot de ROWF, daarvoor is een Regeling partners toetreding tot ROWF opgesteld.¹⁹ Er wordt dan een QuickScan opgesteld en een zelfevaluatie uitgevoerd²⁰.

Een aantal afspraken die binnen de ROWF gelden, en waarmee partners akkoord gaan, als ze toetreden tot de ROWF worden hieronder kort toegelicht.

Instroom studenten

De ROWF hanteert criteria en een procedure voor het plaatsen van studenten²¹. De schoolopleider inventariseert hoeveel plekken voor welke vakken beschikbaar zijn, en geeft dit door om op de site te plaatsen. Uitgangspunt bij de plaatsing is dat de student een leerwerkplek krijgt aangeboden die past bij de leervraag en aansluit bij de mogelijkheden van de verschillende scholen. Studenten worden gestimuleerd tijdens de gehele studie het werkplekklere op verschillende ROWF-scholen uit te voeren. Verschillend qua schoolvorm (van praktijkonderwijs, vmbo tot Havo/VWO en MBO) en onderwijsconcepten. Door de ruime mogelijkheden in plekken en scholen biedt de ROWF studenten altijd een 2^e kans als een student een stage als "niet voldoende" afsluit. Daarbij hanteert de ROWF een procedure voor een verlengde of 2^e kansstage. Op school wordt een actueel overzicht bijgehouden van alle aanwezige studenten en hun begeleiders.

Stage overeenkomsten – aanstellingsbeleid – honorering

Voor de HVA studenten gebruikt de ROWF de Centuri-stageovereenkomst, voor de andere opleidingsinstituten wordt het eigen ROWF format als stageovereenkomst gebruikt.

In samenwerking met een aantal opleidingsscholen in Noord-Holland zijn afspraken gemaakt over het aanstellingsbeleid en honorering van studenten. Deze regeling is door de partners bekrachtigd op 25 januari 2012²². In het kader van de subsidie Regionale aanpak personeelstekort in het onderwijs wordt door alle besturen die vallen onder de ROPA NHN een eenduidige aanpak ontwikkelt.

Kwalificatie schoolopleiders en werkplekbegeleiders

Elke student wordt begeleid door een gekwalificeerde schoolopleider en werkplekbegeleider. De ROWF-partners stellen (aankomende) schoolopleiders en werkplekbegeleiders in staat om zich op dit gebied te scholen en bijscholen²³.

¹⁹ Zie bijlage 16 Regeling toetreding tot ROWF

²⁰ Zie bijlage 17 Quickscan en zelfevaluatie ROWF

²¹ Zie bijlage 18 Procedure plaatsing via website ROWF

²² Zie bijlage 19 Aanstellingsbeleid en honorering van studenten, jan. 2012

²³ Zie bijlage 9 en 10

Organisatie van ROWF trainingen en activiteiten

Partnerscholen werken mee aan door ROWF georganiseerde activiteiten en stellen daarvoor, zo nodig en in overleg, ruimte beschikbaar. Partnerscholen maken het mogelijk dat collega's inhoudelijk betrokken kunnen worden bij de voorbereiding. De doelgroep waar de activiteiten voor bedoeld zijn (werkplekbegeleiders, school- of instituutsopleiders, leraren of studenten) worden in de gelegenheid gesteld de bijeenkomsten/activiteiten bij te wonen.

Vaste onderdelen bij begeleiding studenten

Bij begeleiding van studenten worden verwachtingen besproken in een kennismakingsgesprek, daarvoor is een format gemaakt²⁴. Elke school biedt de student een introductieprogramma aan. Er wordt met de student besproken wanneer tussen- en eindevaluaties plaatsvinden, en wie welke rol daarbij heeft. Er worden afspraken gemaakt over de niet lesgebonden taken die een student tijdens de stage kan uitvoeren²⁵. Er worden afspraken gemaakt over het bijwonen van de Edulabs-bijeenkomsten. Studenten worden in staat gesteld deze bij te wonen, en opdrachten/ervaringen te bespreken met de werkplekbegeleider. Het reflecteren op ontwikkeling van de student kan bevorderd worden door gebruik te maken van het reflectie- en PAP-formulier²⁶.

Activiteitenjaarplan per school

Op alle partnerscholen worden de taken die uit de ROWF-jaarplannen en kwaliteitsverbeterplannen voortkomen, en actie vragen op school, opgenomen in een jaarplan.

Het format staat opgenomen in bijlage 2. De schoolopleiders stellen dit op. Het bestaat uit de volgende onderdelen: Doelstellingen voor komend jaar. Aantal studenten; aantal werkplekbegeleiders die zijn opgeleid; aantal nieuwe werkplekbegeleider die nog opgeleid moeten worden; verbeterpunten n.a.v. kwaliteitszorgevaluatie, jaarplan ROWF, en eventueel aanvullende punten van de school.

Studentenbegeleidingsplan per school

In dit ROWF-opleidingsplan en de "instructie voor de werkplekbegeleider"²⁷ zijn afspraken opgenomen die gelden voor alle partners. Aanvullend kunnen er ook school specifieke zaken zijn met betrekking tot het begeleiden van studenten en aanstaande leraren. Deze afspraken en toevoegingen worden opgenomen in een studentenbegeleidingsplan per school²⁸.

²⁴ Zie bijlage 20 Format Kennismakingsgesprek ROWF

²⁵ Zie bijlage 13 Taken naast het lesgeven

²⁶ Zie bijlage 10 en 11

²⁷ Zie bijlage 21 Instructie voor de werkplekbegeleider

²⁸ Zie bijlage 2

4.2. Hoe is samenwerking op gebied van “Inductie” georganiseerd?

ROWF-partners ondersteunen elkaar bij “inductietrajecten” voor nieuw aangesteld personeel.

- Via de ROWF komen coördinatoren van de begeleiding van starters van alle ROWF-scholen bij elkaar om te bespreken hoe het inductie traject op de verschillende scholen is georganiseerd, wat werkt, welke vragen en behoeftes er zijn en hoe we elkaar daarin kunnen ondersteunen.
- ROWF brengt expertise in bij de invoering en evaluatie van inductie trajecten (expertise o.a. opgedaan in project Frisse Start).
- ROWF brengt expertise in op gebied van methoden om ontwikkelingstrajecten leraren in te zetten.
- De ROWF organiseert jaarlijks trainingen voor werkplekbegeleiders en biedt verdiepingstrainingen aan voor werkplekbegeleiders gericht op het begeleiden van starters. O.a. het aanbieden van ‘gecertificeerde’ trainingen in het gebruik van ICALT bij het begeleiden/observeren van studenten in opleiding én starters.
- De ROWF is betrokken bij het ontwerpen en gebruiksvriendelijk maken van ICALT d.m.v. een web-based app. (Gefinancierd door OCW in samenwerking met het Platform Samen Opleiden en de ROWF.)
- De ROWF zorgt voor ondersteuning van partners bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten van inductie trajecten
- De ROWF zorgt voor toegang tot kennis en producten uit landelijke BSL-projecten, o.a. via Frisse start en de website begeleiden van starters van het platform samen opleiden van de VO-raad.
- De ROWF zorgt voor verbinding tussen ROWF-partners onderling.

De ROWF is betrokken bij regionaal en landelijk overleg op het gebied van begeleiden van starters. Via het platform samen opleiden, NEO MEO de RAL& RAP regelingen vanuit het RPOA NHN.

5. Kwaliteitszorg

5.1. Kwaliteitszorg en Samen opleiden

In dit hoofdstuk wordt omschreven hoe het kwaliteitszorgsysteem van de ROWF is vormgegeven. Op welke manier wordt kwaliteit vastgesteld, gemeten en ontwikkeld.

De kwaliteit van de ROWF wordt geborgd door het uitvoeren van deze acties:

- per jaar worden de doelen geformuleerd;
- er is een activiteitenjaarplan;
- er is een overzicht van verbeterpunten die prioriteit hebben;
- er vindt regelmatig toetsing plaats;
- er is regelmatig overleg met opleidingsteams en regiegroepen;
- de doelstellingen worden geëvalueerd;
- de doelstellingen worden daar waar nodig bijgesteld.

Voor het toetsen, evalueren en verbeterpunten opsporen, wordt gebruik gemaakt van:

tevredenheidsonderzoeken en studentenpanel	onder studenten en werkplekbegeleiders
zelfevaluaties	evaluatie stuurgroep en ambitiegesprekken op alle scholen
audits	interne audit en peer review
professionalisering	basistraining voor werkplekbegeleiders; workshops voor werkplekbegeleiders; training schoolopleiders; aanvullende professionaliseringsbijeenkomsten schoolopleiders; VELON registratie traject.
communicatie	stuurgroep; regiegroep opleiden; regiegroep onderzoek; werkgroep kwaliteitszorg; website en teams-omgeving waar info terug te vinden is
analyse en monitoring	werkgroep kwaliteitszorg zet de acties uit, analyseert de gegevens, deelt de uitkomsten met alle betrokkenen, vraagt om feedback en aanvullingen op de voorgenomen acties. De resultaten worden voorgelegd aan de stuurgroep die de eindverantwoordelijkheid heeft en acties opneemt in de jaarplanning

Iedereen die een bijdrage levert aan de ROWF is betrokken bij kwaliteitsacties, door o.a.: training; overleg; toegang tot informatie; het delen van kennis; uitvoering en evaluatie van metingen; het maken van verbeterplannen.

Kwaliteitsjaarplan

Om het kwaliteitsbeleid richting te geven wordt er een kwaliteitsjaarplan geschreven. De werkgroep Kwaliteitszorg stelt dit plan op, en legt het voor aan de stuurgroep. In de regiegroep wordt besproken of er aanvullingen nodig zijn en hoe het uitgevoerd kan worden.

In het kwaliteitsjaarplan wordt bepaald waar het kwaliteitsbeleid het komende jaar op gericht is.

In het jaarplan wordt opgenomen:

1. Een overzicht van de conclusies van de evaluaties van het afgelopen jaar.
2. Een overzicht van de verbeteracties die dat jaar uitgevoerd gaan worden.
3. Een overzicht van de resultaten uit het voorgaande kwaliteitsjaarplan.
4. De kwaliteitskalender voor het komende jaar.

Uitgangspunt is dat de ROWF er voortdurend naar streeft de kwaliteit van de opleiding van studenten en de professionalisering van leraren te verbeteren.

Ontwikkelingsgerichte peer review adhv landelijk kwaliteitskader	3-jaarlijks
Peer review adhv eigen kwaliteitssysteem	3-jaarlijks
Enquête studenten + studentenpanel	jaarlijks
Enquête werkplekbegeleiders	2-jaarlijks
Studentenpanel	jaarlijks
Evaluatie stuurgroep	4-jaarlijks

De resultaten worden getoetst aan de doelen zoals die staan beschreven in de jaarlijkse kwaliteitsmonitor en de ambities van de ROWF. Wanneer de doelen niet (volledig) gehaald worden, worden verbeteracties geformuleerd. De resultaten en de verbeteracties worden vastgelegd in een evaluatierapport. De verbeteracties worden daarnaast ook opgenomen in het activiteitenplan en kunnen het volgende jaar als input dienen voor het te actualiseren meerjarenbeleidplan en/of het opleidingsprogramma.

5.2. Kwaliteitszorg en Inductie

Ambitie is om op alle punten in de cyclus kwaliteitszorg de begeleiding van starters mee te nemen:

- In de PDCA-cyclus
- In vragenlijsten wordt het begeleiden van starters meegenomen, schoolopleidersbegeleiders van starters/ starters.
- In de evaluatie worden verbetervoorstellen gedaan en in het activiteiten jaarplan opgenomen
- Deze worden in de ROWF-stuurgroep besproken

De ROWF neemt inductie mee in het nieuwe reviewkader opleiden in de school.